

RUS midler

Evaluering af rusmiddelhandleplanen
på børne- og ungeområdet i Hvidovre Kommune

Social- og Sundhedsforvaltningen og Skole- og Kulturforvaltningen, 2009

Indledning:

Med afsæt i rusmiddelundersøgelsen fra 2004, der havde til formål dokumentere det aktuelle forbrug af rusmidler blandt børn og unge i Hvidovre Kommune, blev det besluttet at udarbejde en rusmiddel handleplan. Det blev endvidere besluttet at handleplanen efter en årrække skal evalueres. Det skal medvirke til at belyse, hvilken effekt den eksisterende indsats på området har haft.

Formålet med handleplanen har været at få skabt en koordinerende indsats på rusmiddelområdet for derved at sikre en struktureret og sammenhængende indsats.

Målgruppen for Rusmiddelhandleplanen 2004 på børne- og ungeområdet er børn og unge generelt, børn og unge med risikoadfærd eller misbrug samt forældre og nøglepersoner, der har kontakt til børn og unge.

De overordnede målsætninger for handleplanen 2004 var følgende:

- Fremme en holdningsændring blandt børn, unge og deres forældre og derved påvirke alkohol- og festkulturen blandt børn og unge.
- Udsætte børns og unges debutalder, reducere alkoholforbruget og forebygge misbruget af rusmidler blandt børn og unge under 18 år.
- Så tidligt som muligt at finde de mest udsatte børn og unge og opstille individuelle handlingsplaner for disse børn og unge m.h.t. rådgivning og støtte.
- Ruste forældre, lærere, klubpersonale og andre, der har kontakt med børn og unge til at kunne og turde handle, når de møder børn og unge med risikoadfærd eller misbrug.

Evalueringen af rusmiddel handleplanen vil indeholde en overordnet evaluering samt anbefalinger for det videre arbejde med rusmiddelområdet. Der vil være en opfølgning i forhold til opfyldelse af mål og delmål. Endvidere vil erfaringerne med de forskellige indsatsområder være et vigtigt element i forhold til det videre arbejde med området.

Overordnet evaluering og anbefalinger

Dette afsnit indeholder en samlet evaluering samt anbefalinger til det videre arbejde med rusmiddelområdet i Hvidovre Kommune.

Rusmiddelhandleplanen har været et godt styringsredskab i forhold til rusmiddelindsatsen. Det er nødvendigt at have et koordineret og struktureret arbejde i forhold til unges omgang med alkohol, stoffer og rygning, for det fylder i de unges liv. Misbrug af Rusmiddel kan på sigt give mange problemer for den unge både sundhedsmæssigt og socialt. Derfor er en konkret handleplan på området et vigtigt element i hele den tidlige forebyggende indsats.

Handleplanen har medvirket til en mere struktureret dialogen i skoleregi. Endvidere har handleplanen været med til at skabe en klarhed i forhold til opgaveløsning og ansvarsfordeling.

En tidlig, struktureret og koordineret indsats på området ligger endvidere i tråd med Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Her lægges der vægt på en sammenhængende indsats, hvor der er fokus på forbrug af rusmidler, dialog, tidlig inddragelse af forældre og kontinuerlig dataindsamling.

SSP netværkene fungerer rigtig godt i lokalområderne. Det betyder, at der løbende bliver gjort en målrettet indsats i forhold til de børn og unge med risiko adfærd eller misbrug.

Det foreslås at der fremadrettet i Handleplanen ikke kommer samme fokus på Kampagner, fordi de ikke på længere sigt ikke vil give den ønskede virkning i forhold til handleplanens målsætninger. SSP vil fortsat arbejde løbende med at synliggøre området og deltage i forskellige aktiviteter.

Ifølge undersøgelsen af børn og unges forbrug af alkohol, cigaretter og hash i Hvidovre Kommune påvirker forældrenes vaner meget deres børns vaner, derfor er inddragelse af forældrene eller barnets daglige netværk af central betydning. Fremadrettet skal der arbejdes med at tænke forældrene ind i forhold til samtlige indsatser for at fastholde dem i en dialog om deres børns udvikling. Det vil derfor ikke være nødvendigt med en forebyggende indsats målrettet forældrene alene som tidligere.

I de efterfølgende afsnit vil de enkelte indsatser blive gennemgået og evalueret i forhold til målopfyldelse.

Forebyggende indsats på 6. klassetrin

Målgruppe

Samtlige Hvidovre Kommunes elever i 6. klasse og deres forældre.

Målsætning

Oplysning om diverse rusmidler, herunder tobak, alkohol og hash. Omdrejningspunktet er det politimæssige omkring misbrug, herunder tobaksrygning, alkohol og hash.

Konkrete mål

Målet er at komme ud i samtlige 6. klasser i et givent skoleår. Det registreres, hvilke klasser de kommer ud i.

Gennemførte besøg i %

Tilbagemeldinger, som er registreret i SSP:

2005-2006: 6 skoler = 54,54%

2006-2007: 1 skole = 9,09%

2007-2008: 7 skoler = 63,63 %

Evaluering

De to pågældende betjente, som oprindeligt var ansvarlig for denne indsats, har begge fået nye funktioner og er derfor ikke længere en del af vores samarbejdspartnere hos politiet. Derfor er denne evaluering foretaget ud fra de tilbagemeldinger SSP konsulenterne har modtaget. Der kan være klasser/skoler, som har modtaget undervisningen som ikke er registreret af SSP.

Det fremgår ikke af tilbagemeldingerne fra politiet, om et besøg på en skole således dækker alle 6. klasserne - eller om der er tale om et besøg i en enkelt klasse.

Grunden til den lave procent, der har modtaget undervisning - specielt i skoleåret 2006-2007, kan ifølge politiet skyldes, omlægningen i forbindelse med politireformen.

Forebyggende indsats på 7. klassetrin

Målgruppe

Samtlige Hvidovre Kommunes elever i 7. klasse og deres forældre.

Målsætning

- At skabe dialog mellem unge og forældre.
- At lave retningslinier for fester og alkohol samt formulere en fest- og alkoholpolitik.

Konkrete mål

Det er et mål:

- At give forældre til elever i 7. klasser enkle redskaber til at håndtere deres børns alkohol- og festkultur.
- At alle 7. klasser i Hvidovre Kommune skriftligt formulerer en alkohol- og festpolitik.

Gennemførte besøg i %

Skoleår 2005-2006: 73%

Skoleår 2006-2007: 82%

Skoleår 2007-2008: 73%

Evaluering

Rusmiddelundersøgelsen viste, at 7. klasse er det klassetrin, hvor de unge så småt begynder at drikke alkohol. Alkoholen er dog endnu ikke en integreret del af de unges tilværelse, og de unge forholder sig generelt meget kritiske i forhold til at drikke alkohol.

Set i dette perspektiv, er 7. klassetrin et væsentligt indsatsområde i forhold til at påvirke den alkohol- og festkultur, der vil opstå blandt de unge. Samtidig er det væsentligt at inddrage forældrene i en dialog om alkohol og fester på dette tidspunkt, således at forældrene har redskaber til at gå i dialog med og håndtere deres børn, når alkohol og fester bliver en del af deres liv.

Der har været positive reaktioner og en stor tilfredshed med indsatsen på 7. klassetrin, både blandt elever, forældre og lærere.

Selve dialogen er noget alle klasserne har kunnet bruge. Det er forskelligt fra klasse til klasse, hvordan der arbejdes videre. Nogle har valgt at udarbejde en skriftlig formuleret alkohol- og festpolitik, andre har valgt at arbejde videre på andre måder. Fælles for dem alle er, at de har lavet klare aftaler og retningslinier med hensyn til de unges fester.

Oftentimes er vi blevet kontaktet skoleåret efter, hvor forældrene har valgt at evaluere reglerne/retningslinierne sammen med eleverne.

Forebyggende indsats på 8. klassetrin

Målgruppe

Samtlige Hvidovre Kommunes elever i 8. klasse.

Målsætning

- At oplyse og informere om rusmidler og deres virkning – legale såvel som illegale.
- At rette de unges opmærksomhed mod rusmidler og deres konsekvenser og dermed vække eftertanke hos eleverne.

Konkrete mål

De unge skal tilegne sig en bred viden omkring diverse rusmidler – legale såvel som illegale.

Gennemførte besøg i %

Gennem elevernes efterfølgende interesse for emnet, via projektopgaver samt tilbagemeldinger om forståelse for valg/fravalg er intentionerne blevet indfriet.

Skoleår 2005-2006: 55%

Skoleår 2006-2007: 91%

Skoleår 2007-2008: 82%

Evaluering

Indsatsen på 8. klasse er et fællesarrangement for alle 8. klasserne på de enkelte skoler. Formålet er, at give eleverne en fælles oplevelse og dermed sætte fokus på misbrug i den daglige snak mellem kammerater.

Der er en øget interesse for området blandt elever, som blandt andet vælger at fordybe sig i emnet i deres projektuge.

Derudover har der været stor forespørgsel blandt forældre, som har ønsket en ressourceperson på områder, der har personligt kendskab rusmiddelområdet til forældremøder/aftner.

Blandt dem der har benyttet tilbuddet, har der været positive tilbagemeldinger fra skolerne.

Forebyggende indsats på 9. og 10. klassetrin

Dialogmøder i 9. klasse

Målgruppen

Målgruppen for indsatsen er unge i 9. klasse og deres forældre.

Målsætning

- At bidrage til at mindske omfanget af unges misbrug gennem dialog og information.
- At etablere dialog og fortrolig kommunikation mellem børn/unge og forældre om ungdomsfester og rusmidler.

- At det bliver kendt blandt børn/unge og forældre, hvilke støttemuligheder der findes for unge med et misbrugsproblem.

Opfyldelse af målsætning

Kort efter vedtagelsen af Rusmiddelhandleplanen ultimo 2004, rejste begge de medarbejdere, der havde udviklet og gennemført konceptet for indsatsen på 9. klassetrin. Det var ikke muligt for Ungdomsskolen at finde andre egnede medarbejdere til at fortsætte denne specifikke indsats. Ungdomsskolen valgte derfor at udbyde Fryspunkt – tilbuddet på 10. klassetrin også til 9. klassetrin.

Fryspunkt i 9. og 10. klasse

Målgruppe

Elever i 9. og 10. klasse.

Målsætning

- At øge bevidstheden hos de unge omkring deres brug af alkohol.

Opfyldelse af målsætning

Der blev i forbindelse med vedtagelsen af Rusmiddelhandleplanen indgået en aftale med klubområdet og Ungdomsskolen om en fælles gennemførelse af Fryspunkt.

Klubberne stillede 2 medarbejdere til rådighed til 2 klassebesøg årligt, mens Ungdomsskolen tog ansvaret for de øvrige besøg. Ret hurtigt faldt flere af klubberne imidlertid fra, så kun 3 klubber deltog i 2006, og 1 klub i 2007. Fra 2008 har Ungdomsskolen afholdt den fulde lønudgift til instruktørerne.

Fryspunkt er blevet tilbudt via brev til alle klasselærere på 9. og 10. klassetrin i alle skoler – både i foråret i forbindelse med planlægning af næste års undervisning og i løbet af skoleåret.

I alt har 38 klasser har benyttet sig af tilbuddet fordelt på 10 af kommunens skoler.

I 2006: 13 klasser, i 2007: 9 klasser, og i 2008: 16 klasser ud af 36 mulige. Der var ingen klassebesøg i 2005, da instruktørerne først blev uddannet i efteråret 2005.

GODA – foreningen af gode alkoholholdninger – har i Danmark stået for lanceringen af Fryspunkt og uddannelsen af instruktørerne. Goda udviklede tidligt et spørgeskema til eleverne – et før- og et efter- skema. Skemaerne er bearbejdet af GODA i 2006.

Efterfølgende har GODA afsluttet den landsdækkende undersøgelse, da det kun er meget få steder i Danmark Fryspunkt anvendes. Der har derfor ikke været mulighed for sammenligninger.

Evaluerings

Det har ved lanceringen af Fryspunkt været vanskeligt at formidle, at projektet handler om at træffe egne valg med udgangspunkt i alkohol og ikke om fakta og formaninger om alkohol.

Et stort flertal på 96% svarede i GODAs spørgeskemaundersøgelse forud for deltagelsen i programmet, at "de ved nok om alkohol". Det kan ses som indikator for, at fokus i Fryspunkt netop skal gå på den enkeltes valg og fra- valg i forskellige situationer.

Efter deltagelse i programmet giver 21 % udtryk for at det vigtigste de har lært er "noget om alkoholforbrug, promiller og beruselse. 18% mener det vigtigste de har lært er "at have kontrol når man drikker alkohol."

Eleverne har alt overvejende modtaget Fryspunkt positivt. I GODAs under- søgelse svarede 39% at de kunne lide programmet, 44 % var hverken for eller i mod. Det er instruktørernes opfattelse, at eleverne også i 2008 har været godt tilfredse med Fryspunkt.

Efter en meget langsom start, hvor det var vanskeligt at engagere klasser- ne, er Fryspunkt i 2008 kommet rigtig godt i gang.

Evaluering af andre indsatser i rusmiddel handleplanen

Målrettet indsats over for børn og unge med risikoadfærd eller misbrug:

Målgruppe

Børn og unge med risikoadfærd eller misbrug¹.

Målsætning

- At der etableres en samarbejdsorganisation mellem relevante faggrupper med henblik på at lokalisere risikobørn og unge. Samarbejdsorganisationen skal sikre en overordnet tværfaglighed og støtte personer med direkte kontakt til børn og unge ved udarbejdelsen af individuelle handleplaner.
- At der udarbejdes individuelle handlingsplaner for de enkelte børn og unge, som er i risikogruppen.
- At opbygge og formidle viden om metoder og resultater i den målrettede indsats overfor risikogruppen til personer med professionel kontakt med børn og unge.

Opfyldelse af mål

Etablering af mindre SSP netværksgrupper, som erstatning af de gamle SSP lokalgrupper.

Hyppigere mødefrekvens.

Evaluering

Netværksgrupperne går godt og er fortsat under udvikling. Der er et godt samarbejde mellem netværkenes deltagere.

Det har været en succes at ændre mødefrekvensen fra en gang hver tredje måned til nu at afholde møder en gang om måneden. Dette øger muligheden for en hurtigere indsats.

Den ændrede mødefrekvens er gjort muligt på baggrund tilførte midler fra politisk hold.

SSP afholder, hver mandag med politiet, hvor den sidste uges døgnrapport gennemgås og en eventuel indsats bliver planlagt og igangsat.

¹ Ved misbrug forstås her afhængighed af et rusmiddel. Afhængighed opstår ved regelmæssig indtagelse af et givent rusmiddel. Ifølge WHO's ICD-10 klassifikation af afhængighed er det, når 3 af 6 følgende kriterier er opfyldt: Stoftrang, kontroltab, abstinenssymptomer, toleranceudvikling (må have mere af stoffet for at opnå samme virkning som tidligere), indskrænkning af øvrige interesser, vedvarende brug trods skadelige/uheldige følger.

Forebyggende indsats målrettet forældrene:

Målgruppe

Forældre til børn og unge i Hvidovre Kommune.

Målsætning

- At motivere og ruste forældrene til at øge deres opmærksomhed og interesse overfor deres børns festkultur og omgang med rusmidler.
- At gøre forældrene til børn og unge bevidste om deres rolle som normdannere og grænsesættere overfor børn og unges alkoholdebut og forbrug.
- At vedtage en fælles alkohol- og festpolitik i 7. klasse.

Evaluering

Registrering af hvilke klasser der har gennemført temaaftener, forældre-møder med mere i henhold til Handleplanenes indsats på de enkelte klassetrin.

Opfyldelse af mål

Det første år blev der arrangeret og afholdt 4 forældreaftner, hvor deltagerantallet svingede fra stort fremmøde (ca. 50 forældre) til meget lille (3 forældre).

Evaluering

Der er i høj grad behov for at inddrage forældrene i en dialog om deres børns forbrug af rusmidler og de problemstillinger, der kan opstå så tidligt som muligt og fastholde denne dialog med forældrene.

Denne indsats målrettet forældrene er dels organiseret som integreret del af den forebyggende indsats på 6.-9. klassetrin, dels forankret i Åbent Hus arrangementer.

Der blev planlagt og arrangeret Åbent Hus arrangementer, hvor forældre og deres unge kunne erhverve mere viden om rusmidler og drøfte dilemmaerne med de inviterede eksperter og hinanden.

Information og oplysning om disse Åbent Hus arrangementer blev annonceret gennem Hvidovre Avis. Derudover sendte Ungdomsskolen invitationer ud til samtlige elever i 6. – 10 klasserne via folkeskolerne, ligesom der også blev sendt invitationer ud via junior og ungdomsklubberne.

Disse åbent hus aftner startede godt med foredrag v/Jannie Petersen, hvor deltagerantallet var meget stort. På den sidste åbent hus aftnen, der blev arrangeret med foredrag v/Lars Rand Jensen, mødte kun 3 deltagere op.

Det var svært at få arrangeret disse aftner med et acceptabelt deltagerantal. SSP konsulenterne stillede sig derfor til rådighed, hvis skolerne ville arrangere debat forældremøder. For vores synspunkt har det vist sig mere hensigtsmæssigt, at lade denne form for dialog med forældrene gå via skolerne, da det virker som om, at det hermed er mere nærværende for forældrene.

Derudover var der kun afsat et ekstraordinært budget i 2005 til aflønning af eksperter som eksterne foredragsholdere.

Indsats målrettet nøglepersoner omkring børn og unge

Målgruppe

Nøglepersoner som lærere, klubpersonale og andre med kontakt til børn og unge.

Målsætning

- At øge nøglepersonernes opmærksomhed overfor børn med risikoadfærd og misbrug, således at de kan forholde sig aktivt til de unges alkohol- og festkultur.
- At sætte nøglepersonerne i stand til at handle i forhold til børn og unge med risikoadfærd.

Evaluering

Indsatsen evalueres fx ved hjælp af et spørgeskema.

Opfyldelse af mål

Etablering af et Kognitivt Netværk.²
Indsatsmodellen iTide.

Evaluering

En forudsætning for nøglepersonernes handlemuligheder er imidlertid, at de har tilstrækkelig viden om og kendskab til faresignalerne på risikoadfærd og misbrug, samt at de har redskaber til at håndtere disse børn og unge.

Et tilbud til disse nøglepersoner om opkvalificering når det gælder deres viden om børn og unge med risikoadfærd og misbrug er et væsentligt element i den målrettede indsats overfor børn og unge med risikoadfærd eller misbrug.

Der er blevet arrangeret uddannelse i Kognitive Metoder, for blandt andet Blæksprutten, politiet og klubber. Grundet omstruktureringer hos politiet og i Social- og Sundhedsforvaltningen, har hovedparten af de uddannede i dette Kognitive Netværk fået andre arbejdsopgaver.

SSP gik i gang med at udarbejde skriftlige retningslinier for handlinger overfor unge med risikoadfærd. Dette var ikke nødvendigt da indsatsmodellen

² De kognitive principper og metoder handler om at lære den unge at fokusere på tanker, følelser og handlinger - og derigennem hjælpe dem til at træffe nye valg. Kerneprincippet er at skabe en gangsti og bane vejen for nye måder at tænke og se sit eget liv på. Den unge vil kunne lære selv at orientere sig og bruge modellen som et kort at navigere efter. Dette betyder, at de unge samtidig undervises i og inviteres til aktivt at deltage mest muligt i deres egen behandling og udvikling. Den enkelte unge bliver opmærksom på andre muligheder og hjælpes til at udvikle nye færdigheder og omstrukturere de tanker, der kan hindre den personlige vækst."

Itide indeholder retningslinjer for alle børne- og ungedarbejdere i Hvidovre Kommune.

SSP afholder to årlige kursusdage for det samlede SSP netværk. SSP Temadagen, som ligger i januar måned og SSP Misbrugsdagen, som er placeret i august måned.

På SSP Temadagen i januar 2009 vil SSP netværket blive uddannet i "Tegn og Symptomer", som er politiets nye system til at spotte personer, som er påvirket af andet end alkohol.

Kampagner:

Målgruppen

Kampagnernes målgruppe er børn, unge, forældre og nøglepersoner omkring børn og unge generelt.

Målsætning

- At synliggøre Hvidovre Kommunes indsats overfor rusmidler på børne- og ungeområdet.

Opfyldelse af mål

Udarbejdelse og gennemførelse af "Påvirket?" kampagnen

Evaluering

"Påvirket?" kampagnen tog form af forskellige happenings og en konkurrence.

På en sjov og overraskende måde at synliggjorde vi Rusmiddel Handleplanen, og modtog positiv medieomtale og positiv respons fra børn, unge og forældre.

Kampagnen bestod af et personligt brev til samtlige forældre til unge i 6 – 9 klasse, indeholdende forskelligt materiale.

Der blev arrangeret en konkurrence for elever i skolernes 6-10 klasse.

SSP arrangerede happenings i Frihedens Butikcenter og Hvidovre Stationscenter, hvor der blev opstillet en stand og uddelt materiale. Det var planen at dette skulle gentage sig året efter, men blev aflyst da et af centrene ikke ville give SSP lov til at opstille deres stand.

SSP støtter det årlige Hvidovre Løb, også kaldet; "Hvidovre løber fra narkotikaen". Her har SSP opstillet deres stand – og et enkelt år også opstillet et løbehold bestående af politifolk og stofmisbrugere.

Derudover var Påvirket? kampagnen synlig i både Hvidovre Avis samt lokalradioen.

Hvidovre Kommune valgte at indstille "Påvirket?" kampagnen til en kommunikationspris 2006, for årets bedste offentlige kampagne.

